

Valsche Munters Society

Een verslag van een bijeenkomst

De titel van dit stukje zal je wellicht niet meteen aan iets bekends doen denken. Het betreft hier echter een dag georganiseerd door Strohalm, de Utrechtse organisatie die LETS in Nederland hielp introduceren (of introduceerde). Het was 1 november 2002 en ik ging naar een programma-onderdeel, nadat ik geruime tijd had doorgebracht binnen het onderdeel 'wandelgangen'. Dit laatste onderdeel was aan mij niet zo besteed: ik kende ongeveer niemand, en er niemand had nog gezamenlijk aan een gezamenlijke workshop meegedaan, behalve dan de algemene inleiding, waardoor ik in elk geval niet zo geneigd was om op wildvreemden af te stappen. Ik vroeg me af ook af waar de andersglobalisten waren. Wist niemand uit de radicalere kringen van deze Valsche Munters bijeenkomst? Of zijn er in die kringen weinig mensen geïnteresseerd in praten en ideeën opdoen? Waar ik het nu echter over ga hebben is de inhoud van het programma-onderdeel dat ik bezocht.

Analyse

Het betrof een lezing door Henk van Arkel. Hij schreef (met anderen) Strohalm-boeken zoals "Arm door geld" en "Voor hetzelfde geld". Hoewel ik beide boeken gelezen heb, had ik Henk nog niet horen spreken. Soms kan je door iemand te horen beter begrijpen waar het iemand om gaat dan bij het lezen van iemands schrijfsels. Ook vind ik het vaak leuk en interessant om iets van de mens achter een (bijvoorbeeld) een boek te zien. Dat laatste was in het geval van Henk van Arkel een prettige bezigheid. Wat me ook al opviel in zijn boeken is de vreselijk optimistische toon die Henk stug volhoudt, ook al zijn de onderwerpen die hij ter berde brengt vaak niet bepaald vrolijk stemmend. Ik vond het daarbij inspirerend om te zien hoe hij een groep van pakweg veertig mensen ongeveer een uur lang 'bij de les' wist te houden. De wereld zou alleen al een stuk mooier zijn als iedereen op zo'n manier zou praten! Inhoudelijk vond ik de workshop best interessant, maar viel het me toch wat tegen. Het was namelijk aangekondigd als "hoe kunnen alternatieve geldsystemen ook interessant zijn voor ondernemers?" In plaats daarvan bestond Henk's verhaal echter vrijwel geheel uit een analyse van de huidige wereldeconomie plus beschrijving van de werkingen van enkele alternatieve geldsystemen. Als je, zoals ik, de eerdergenoemde boeken gelezen hebt, hoorde je niet veel nieuws. Toch was ik blij dat ik er heen gegaan ben, omdat dingen net anders verteld werden. Daardoor kreeg ik dingen wat helderder voor ogen. Volgens mij vonden de meeste luisteraars Henk's praatje trouwens interessant, en was het voor veel van hen grotendeels nieuw wat hij vertelde. Maar wat vertelde Henk dan zoal?

Veel dingen dus die voor deze bijeenkomsten niet zo van belang zijn, en dingen die je elders in deze reader ["Jouw ideale economie", *Zin!* 2002] kan lezen (zie de boekrecensies van "Arm door geld" en "Voor hetzelfde geld").

Tijdens zijn speech deed Henk echter een zeer vermeldenswaardige uitspraak, die Lou Keune ook deed op de Tumult bijeenkomst (zie verslag daarvan elders): microkrediet helpt alleen op de zeer korte termijn enkele arme mensen erboven op. Het kan een verslechtering betekenen voor anderen die zo'n krediet niet in de wacht slepen. En het verandert niets aan het kapitalistische systeem. Met deze uitspraak bedoelde Henk uitdrukkelijk niet microkrediet af te kraken. Want voor de mensen die het krijgen kan het een verschil tussen leven en dood betekenen, of iets ietwat minder dramatisch. Dat is heel wat, benadrukte Henk van Arkel terecht.

Henk wil echter zijn energie stoppen in het veranderen van de wereldeconomie als geheel – in plaats van het tot in lengten van dagen de allerergste armoede opvangen met zaken als microkrediet.

Een vraag die bij mij rees, maar die ik niet gesteld heb (er was al zo weinig tijd), luidt: leidt microkrediet op de lange termijn niet ook tot fundamentele verandering? Het zou mij bijvoorbeeld niets verbazen als microkrediet gemiddeld meer mensen bevoordeelt met een wat medemenselijker inslag, in vergelijking tot mensen die het gangbare economische systeem meistens bevoordeelt. Om dit te illustreren een concreet voorbeeld: Mama Cash, een organisatie die veel microkrediet geeft, werkt vooral of alleen met vrouwen. Één van de redenen die zij hier voor geven is dat vrouwen volgens gemiddeld een stuk verantwoordelijker in elkaar steken. Dat komt me bekend voor – maar dit terzijde. Vrouwen zijn gemiddeld dan ook gewoon betere en betrouwbaardere ondernemers dan mannen. Het lijkt mij echter dat vrouwen gemiddeld ook een stuk medemenselijker denken en doen dan mannen. Of verantwoordelijkheid medemenselijkheid veroorzaakt of vice versa, laat ik nu even in het midden. Of het verschil tussen mannen en vrouwen nu echt bestaat doet eveneens niet heel erg ter zake. Wat ertoe doet is dat er organisaties zijn die krediet geven op basis van zaken als verantwoordelijkheidsbesef en waarschijnlijk ook op basis van medemenselijkheid. Mama Cash zal denk ik nooit geld geven aan een door vrouwen gerunde wapenfabriek die levert aan dictators. Dat is heel iets anders dan hoe gewoonlijk meestal krediet wordt gegeven: op basis van welk haantje (en incidenteel hennetje) het snelst het meeste geld bijeen weet te graaien (en, met rente, te retourneren naar de kredietgever uiteraard).

Evolutionair voordeel?

Het huidige systeem versterkt zichzelf omdat het 'graaiers' bevoordeelt, en het graaien nu juist de kern van het systeem uitmaakt. Het graaien ondermijnt het systeem echter ook, omdat het slachtoffers maakt, die kwaad zullen worden op graaiers. Een microkredietsysteem dat selekteert op verantwoordelijkheid en medemenselijkheid daarentegen, beloont niet alleen de eigenschappen die het systeem versterken (door verantwoordelijkheid komt de rente terug), maar zet waarschijnlijk veel minder kwaad bloed, en creëert dan ook minder gauw tegenkrachten. Dus heeft het een evolutionair voordeel boven graai-systemen!

Hoewel ik Henk van Arkel's verhaal geen recht heb gedaan, wil ik nu toch stoppen. De reader is al zo dik! [De Ideale Economie reader van *Zin!* waarvoor dit stuk was geschreven.] Lees dus "Voor hetzelfde geld"!

Info: info@strohalm / 030 - 2314314